

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง และศึกษาอิทธิพลของตัวแปรเพศ อาชีพหลักของครอบครัว สถานภาพ คำสอน สภาพความเป็นเมือง และภูมิภาค ที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อม

สมมุติฐานในการวิจัย

บุคคลที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ อาชีพหลักของครอบครัว สถานภาพ คำสอน สภาพความเป็นเมือง และภูมิภาค มีพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และ มัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2524 ครู และผู้ปกครอง ในกรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ จำนวนทั้งสิ้น 2,835 คน จากการเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ตอน
  - 2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง คือ เพศ อายุ สถานภาพ ภูมิฐานะ ระดับการศึกษา เชื้อชาติ คำสอน อาชีพหลักของครอบครัว รายได้และจำนวนสมาชิกในครอบครัว
  - 2.2 มาตรฐานวัดพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อม ที่ ศาสตราจารย์ ดร.ชัยพร วิเชียร และคณะผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 กลุ่มตัวอย่างนักเรียน ผู้วิจัยกำหนดให้นักเรียนทำมาตรวัดพร้อมกันในห้องเรียน

3.2 กลุ่มตัวอย่างครู ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนในการแจกมาตรวัดแก่ครูและอาจารย์ในโรงเรียน

3.3 กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียน ในการเชิญผู้ปกครองมาที่โรงเรียนเพื่อทำมาตรวัดพร้อมกัน ในกรณีที่โรงเรียนไม่สามารถนัดผู้ปกครองมาได้ ผู้วิจัยจะฝากมาตรวัดกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนำไปชี้แจงให้ผู้ปกครองทำที่บ้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS ค่ารวมและวิเคราะห์ค่าสถิติดังนี้

1. หาค่ามัธยฐาน, เลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรม และแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรม จำแนกตามตัวแปรอิสระ
2. ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ตามตัวแปรอิสระ โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว
3. ในกรณีที่พบความแตกต่างจากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนจะทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัย

1. เพศชายและเพศหญิง มีพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$ ขึ้นไป) โดยที่เพศชายมีพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมมากกว่าเพศหญิง
2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 5 ครู และผู้ปกครอง มีพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$ ขึ้นไป) โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และครู มีพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มอื่น และกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครอง มีพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่ากลุ่มอื่น

3. ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นข้าราชการ ผู้ใช้แรงงาน ธุรกิจการค้า และลูกจ้างเอกชน มีพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$ ขึ้นไป) โดยกลุ่มที่มีอาชีพผู้ใช้แรงงาน มีพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มอื่น กลุ่มที่มีอาชีพหลักเป็นผู้ประกอบธุรกิจการค้า มีพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่ากลุ่มอื่น และกลุ่มที่มีอาชีพรับราชการมีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่ากลุ่มอื่น
4. ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม มีพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
5. ผู้ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครชั้นใน กรุงเทพมหานครชั้นนอก อำเภอเมือง และอำเภอชนบท มีพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$ ขึ้นไป) โดยกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยในอำเภอชนบท มีพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มอื่น กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในกรุงเทพมหานครชั้นในมีพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่ากลุ่มอื่น และกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในอำเภอเมืองมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่ากลุ่มอื่น
6. ผู้ที่อยู่ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$ ขึ้นไป) โดยกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มอื่น กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในภาคกลางมีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่ากลุ่มอื่น
7. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมมากที่สุดคือ สถานภาพและอาชีพหลักของครอบครัว ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือ คำสอน

8. พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รายงานว่าเคยทำบ่อย ๆ คือ การละเล่นวัตถุ และพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างใหญ่รายงานว่าไม่เคยทำคือ การแข่งสัตว์ การทำลายพันธุ์สัตว์ การใช้แรงงานสัตว์ การฆ่าสัตว์ การควบคุมน้ำ การทดลองกับสัตว์ และความรักสัตว์

9. พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รายงานว่าอาจจะทำถ้ามีโอกาสคือ การทำให้สิ่งแวดล้อมสกปรก และพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างรายงานว่าจะไม่ทำแม้จะมีโอกาสคือ การควบคุมพืช การทำลายพันธุ์สัตว์ การเข่นไหว้รังสัตว์รังผึ้ง ผึ้งนางพญา การอนุรักษ์ความงามของธรรมชาติ การไม่อนุรักษ์ศิลปวัตถุ การทำลายพันธุ์พืช การฆ่าสัตว์ ความรักสัตว์ การทดลองกับสัตว์ การควบคุมสัตว์ และการควบคุมน้ำ

10. พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยเห็นผู้อื่นกระทำบ่อย ๆ คือ การควบคุมสัตว์ การไม่อนุรักษ์พลังงาน การทำลายพันธุ์พืช การควบคุมพืช การทำลายพันธุ์สัตว์ การอนุรักษ์ความงามของธรรมชาติ และการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยเห็นผู้อื่นกระทำน้อยที่สุดคือ การทดลองกับสัตว์

11. พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าผู้อื่นจะทำแน่ ๆ ถ้ามีโอกาาคือ การแข่งสัตว์ และการควบคุมพืช และพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าผู้อื่นจะไม่ทำแม้จะมีโอกาสคือ การทดลองกับสัตว์ การทำให้สิ่งแวดล้อมสกปรก การควบคุมสัตว์ การควบคุมน้ำ การทำลายพันธุ์พืช การอนุรักษ์ความงามของธรรมชาติ การไม่อนุรักษ์ศิลปวัตถุ และการทำลายพันธุ์สัตว์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

1. การนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ จากผลการสำรวจทำให้ทราบถึงสภาพที่เป็นจริงของพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง และยังทราบถึงแนวโน้มของพฤติกรรมด้วย ซึ่งน่าจะมีประโยชน์ในการคัดเลือกผู้สมัครเรียนการอดสอนทางด้านจริยศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคมไทยเพื่อเป็นการปลูกฝังในเยาวชนของชาติที่มีพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมไปในทางที่ต้องการ ทั้งยังเป็นการแก้ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมเป็นพิษต่าง ๆ ที่ประสบในปัจจุบันวิธีหนึ่งด้วย
2. ควรจะได้มีการศึกษาเพิ่มเติม ว่าตัวแปรอิสระอื่น ๆ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมหรือไม่ เช่น ระดับการศึกษา การอบรมเลี้ยงดู ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น และควรจะได้มีการศึกษาตัวแปรทางด้านค่าเล่าเรียนเพิ่มเติม
3. ควรศึกษาพฤติกรรมต่าง ๆ ที่กระทำต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมให้ละเอียดยิ่งขึ้น
4. ควรมีการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อประโยชน์ในการวิจัยระดับลึกให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย